

Bijlage 4e Toelichting op scenario's

In deze toelichting wordt steeds uitgegaan van de huidige stand van zaken omtrent de wetgeving en subsidieregelingen in Nederland vanaf het aantreden van het nieuwe kabinet en daarmee de bezuinigingen in de subsidies voor natuur- en landschapsbeheer. In deze toelichting wordt meerdere malen naar 'recreanten' gerefereerd. Onder recreanten wordt in dit geval de bezoekers van het hotel verstaan. Wanneer er gesproken wordt over "openstellen voor publiek" houdt dit in recreanten van buitenaf. De voor- en nadelen van de beschreven scenario's zijn interpretaties van de onderzoekers en auteurs van het project. Deze voor en nadelen zijn bedoeld als denkrichting en zijn open voor aanpassing en/of aanvulling.

Toelichting op scenario 1: Bosreservaat/rustgebied de valkenberg

Bij dit scenario wordt er vanuit gegaan dat er weinig financiële middelen zijn om het landgoed te onderhouden en de natuur op het landgoed een hoge prioriteit heeft. Om deze criteria te combineren zou een bosreservaat de oplossing kunnen zijn. Een bosreservaat is een stuk bos dat afgesloten is voor recreatie en waar geen beheer wordt uitgevoerd. Met andere woorden: terug gegeven aan de natuur.

Voor het gebruik van het landgoed zou dit betekenen dat grote delen van het landgoed niet langer toegankelijk zijn voor recreanten. De bewegingsvrijheid zou zich beperken tot de paden en voorzieningen rond het landhuis en enkele verder gelegen paden en voorzieningen. De overige delen van het landgoed worden 'terug gegeven aan de natuur'. Hier onder is puntsgewijs aangegeven wat de voordelen en nadelen van dit concept zijn.

Voordelen:

- Lagere onderhoudskosten omdat onderhoudsonvriendelijke delen van het landgoed worden afgesloten.
- Hogere natuurwaarde in het afgesloten gebied door hogere percentages staand en liggend dood hout.
- Het afgesloten gebied vormt een 'bufferzone' tegen vormen van onrust (lawaai, recreatie) rond het landhuis.
- Zandpaden vormen natuurlijke verbindingzones tussen gebieden voor een aantal diersoorten en er worden natuurlijke erosie banen gevormd.

Nadelen:

- Bomenlanen in het afgesloten gebied raken verder in verval en zullen op den duur verdwijnen.
- Minder bewegingsvrijheid voor recreatie.
- Het landgoed kan niet langer onder de natuurschoonwet gerangschikt worden.
- De samenhang van het landgoed kan in gevaar komen (dit betekend ook diskwalificatie voor de natuurschoonwet).

Toelichting op scenario 2: Natuurreservaat de Valkenberg

In dit scenario wordt een idyllisch natuurbeeld geschetst. Er zijn dan ook voldoende financiële middelen beschikbaar om een zo hoog mogelijke natuurwaarde te realiseren. Recreatie komt in dit scenario op de tweede plaats. Het landgoed is geheel of gedeeltelijk opengesteld voor extensieve recreatie. Dit scenario vereist een relatief intensief natuurbeheer, zo moeten hakhoutbosjes periodiek onderhouden worden en moeten de overige bospercelen volgens de mozaïekmethode beheerd worden (open fase, jonge fase, boom fase van bos op korte afstanden aanwezig). In verhouding gaan de meeste kosten naar het natuurtechnisch beheren van het landgoed en in mindere mate naar de recreant. Uiteraard krijgt de recreant er een hoogwaardig stuk natuur voor terug dat relatief zeldzaam is in de omgeving. Oude, gevarieerde Eikenbossen, Eiken hakhoutbossen, bloemrijke (bos)weides en natuurlijke bosranden zijn een schril contrast met de omliggende monotone beukenbossen en naaldbossen. Dit scenario houdt overigens niet in dat de huidige natuurlijke en cultuurhistorische kwaliteiten van het landgoed verloren gaan.

Voordelen:

- Hoge biodiversiteit draagt bij aan de waarde van het landgoed en de omgeving.
- Hoge biodiversiteit maakt het landgoed aantrekkelijk om op te recreëren en/of verblijven.
- Het groene imago van het landgoed wordt verder verbeterd.

Nadelen:

- De recreant wordt tweede prioriteit.
- Arbeidsintensief en duur.
- Beheersmaatregelen kunnen overlast/protest uit de omgeving met zich mee brengen.
- Inkomsten uit pacht komen te vervallen (wel worden nieuwe vormen van pacht mogelijk zoals samenwerking met een imker).

Scenario 3: Zorglandgoed de Valkenberg

Dit scenario maakt het landgoed zo aangenaam mogelijk voor de recreant met beperkte financiële middelen. Een aantal voorbeelden van maatregelen worden momenteel al toegepast op het landgoed. Zo kunnen paden verhard worden met puin, Dit biedt tijdelijk een stabiele en stevige ondergrond voor minder valide recreanten om zich door het gebied te verplaatsen tot erosie er vat op krijgt. Verder worden voorzieningen zoals bankjes en de aanwezige uitkijkhut zoveel mogelijk van lokale materialen gemaakt zoals snoei- en dunningshout. Deze oplossingen zijn relatief goedkoop maar niet erg duurzaam. De graslanden aan de voorkant van het landhuis worden verpacht aan paardenhouders. Dit biedt een extra bron van inkomsten en draagt bij aan de beleving van de gast. Bovendien is het houden van vee op de weides historisch verantwoord omdat dit al 200 jaar op het landgoed gebeurt (voor nadere toelichting zie uitwerking cultuurhistorie).

Een verdere kostenbesparing kan voort komen uit het afsluiten van bepaalde delen van het landgoed zoals ook beschreven in scenario 1. Daarin tegen kan ook worden gekozen om juist een gedeelte voor het publiek open te stellen waardoor het landgoed ook in aanmerking komt voor rangschikking onder de natuurschoonwet.

Voordelen:

- De recreant is de eerste prioriteit.
- De onderhoudskosten zijn relatief laag.
- Besparing op het afgesloten gedeelte van het landgoed kan worden toegepast om het openbare gedeelte te verbeteren.

Nadelen:

- Onderhoud is niet duurzaam.
- Bewegingsvrijheid recreant wordt beperkt.
- Lanen buiten het openbare gebied moeten toch onderhouden worden anders verdwijnen ze.

Scenario 4: Wellnessresort de Valkenberg

In dit scenario wordt de recreant door alle gemakken voorzien. Kosten noch moeite worden gespaard om het de recreant naar zijn zin te maken. Over het hele landgoed wordt extra zorg besteedt aan luxe, duurzame voorzieningen en onderhoud. Paden worden verhard met betonplaten om erosie tegen te gaan, Bomen worden regelmatig gesnoeid om de hoeveelheid dood hout te beperken, de landschapstuin wordt bloemrijk beplant en voorzieningen als bankjes en de uitkijkhut worden van duurzame materialen gemaakt. Verder worden landschappelijke elementen hersteld om het originele karakter van het landgoed te herstellen. Hierbij wordt bedoeld dat oude lanen en paden hersteld worden en dat er gewerkt wordt met boomgroepen op de weide aan de voorkant van het landhuis (stijl Petzold).

Voordelen:

- De recreant is de eerste prioriteit.
- Voorzieningen zijn duurzamer, minder onderhoud.
- De toegankelijkheid/gebruiksvriendelijkheid voor de gast wordt verbeterd.
- De concurrentiepositie van het hotel wordt versterkt.

Nadelen:

- Kosten voor bouw en aanleg zijn hoog.
- De natuur op het landgoed kan in de verdrinking komen.
- Het groene imago van het landgoed kan beschadigd raken.